
Česko bude skanzenem, když vláda prosadí své

Česko bude skanzenem, když vláda prosadí své

26.11.2009, rubrika: Události, strana: 13, autor: KATEŘINA PERKNEROVÁ

Podle astrofyzika Jiřího Grygara je postupem vládní Rady pro výzkum ohrožen základní výzkum, možná skončí i Akademie věd

Téma Deníku

Praha – Co je nyní v Česku považováno za jednotku hrdosti? Půl milionu korun, které odmítl astrofyzik Jiří Grygar od vládní Rady pro výzkum, vývoj a inovace. Odměnu za mimořádné vědecké výsledky od orgánu, který podle něj českou vědu ničí, považoval za jidášských třicet stříbrných.

Grygar namítá, že rada, která je v rukou diletantů, chce utlumit základní výzkum a uvolněné prostředky přesunout pod ministerstvo průmyslu a obchodu. Pokud podle něj své návrhy prosadí, Akademie věd ČR do tří let zanikne a Česko se stane evropským skanzenem... Grygar, stejně jako předseda AV Jiří Drahoš a rektori pěti pražských univerzit upozorňují, že základní a aplikovaný výzkum nelze oddělovat. V USA například 30 procent hrubého domácího produktu tvoří právě výsledky mající prvopočátek v základním bádání.

Jenže čeští politici jsou podle Drahoše krátkozrací a nevidí za horizont volebního období. Typický pro Topolánkovu vládu, která prosadila změnu zákona o vědě i nová hodnotitelská kritéria, byl právě důraz na měřitelné výsledky. Do spotu, jímž se prezentovala před českým předsednictvím EU, ale angažovala vedle hokejisty Jaromíra Jágra či dirigenta Libora Peška i nejúspěšnějšího vědce posledních let Antonína Holého. Geniální chemik, který lidstvo obohatil léky proti žloutence typu B nebo AIDS, je přitom bytostně spjat právě se základním výzkumem. Jeho Ústav organické chemie a biochemie AV ČR je díky zájmu amerických farmaceutických firem finančně za vodou. A patří k nejvyšším plátcům daně z příjmu v Praze 6, kde předstihl i Letiště Ruzyně.

Vzpouru akademiků, kteří už několik měsíců varují před možnou likvidací své instituce, ale odpovědní činitelé odmítají.

Šílené hodnocení

Sekretář rady Marek Blažka Deníku sdělil, že na českou vědu má jít příští rok 25,3 miliardy korun, z toho akademii 5,2 miliardy, což je o půl miliardy méně než loni.

„Většina základního výzkumu dnes probíhá na vysokých školách, výzkumné úkoly se mnohdy překrývají a výstupy z ústavů AV zdaleka ne vždy znamenají přínos světovému poznání,“ říká Blažka. Vyzdvihuje přitom novou hodnotitelskou metodiku, jejímž klíčovým kritériem jsou citace v zahraničních prestižních časopisech či využitelnost v praxi.

„Je absurdní, že za kvalitní filozofickou monografii vědci dostanou stejných 40 bodů jako za software pro kamaráda,“ oponuje Drahoš.

Blažka ale trvá na tom, že vědci si musejí zvykat na mezinárodní konkurenci: „Nemohou dopadnout jako český génus Jára Cimrman, který vše vymyslel, jen holt svět se to nedověděl,“ míní.

Rektor Univerzity Karlovy Václav Hampl soudí, že i výzkumníkům z vysokých škol pravidelné hodnocení a na ně navázané přidělování financí prospěje. „Samozřejmě nelze míchat hrušky s jablky a porovnávat třeba bohemisty s přírodovědci,“ dodal Hampl. Totéž si myslí i Drahoš. Právě včera odeslal místopředsedkyni rady Miroslavě Kopicové podrobné hodnocení výsledků ústavů AV za období 2002–07, které probíhalo na základě mezinárodních standardů. Jejich optikou AV uspěla.

„Máme excelentní ústavy A, velmi dobré B a dobré C. Podle toho dostávají dotace. Áčkových je víc než polovina, ale i ty céčkové v národním měřítku patří k nadprůměrným institucím,“ uzavřel Drahoš.

Zruší se akademie?

Rektor VŠCHT Josef Koubek nicméně tvrdí, že debata o produktivitě vědeckých institucí na místě je. „My nepotřebujeme statisíce výzkumníků, slučování a prostupnost pracovišť vysokých škol a akademie je žádoucí, stejně jako vzájemné prolínání vědců s pedagogy,“ říká. Na dotaz Deníku, jak hodnotí rozhodnutí dánské vlády, která zrušila akademii věd a

výzkum soustředila pod univerzity, Koubek odpověděl: „Je to jedna z možných cest, ale i Dánové čtyři nejvýznamnější ústavy ponechali ve státních rukou.“ Rektor Hampl podotkl, že inovace a modernizace technologií je důležitá, ale patří do soukromé sféry. „Tam veřejné prostředky směřovat nemají a především by neměl klesat celkový objem financí určený pro vědu, což se v příštích třech letech má stát,“ konstatoval nejvyšší představitel Univerzity Karlovy.